
Programación didáctica

Departamento de Lingua castelá e literatura

ORATORIA (Curso 2022-2023)

IES Urbano Lugrís de Malpica



ÍNDICE

1	Introdución e contextualización	4
1.1	Marco normativo básico	5
1.2	Distribución de grupos e niveis	6
1.3	Outras materias afíns ao departamento	7
2	Obxectivos	7
2.1	Obxectivos curriculares da materia en ESO	7
2.1.1	Segundo de ESO (LCL): concreción de obxectivos curriculares	9
3	Metodoloxía	10
3.1	Ensino presencial	10
3.2	Ensino non presencial	10
4	Elementos transversais.....	11
5	Programación de Lingua e literatura castelá de 2º de ESO	13
5.1	Perfil competencial. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave.....	13
5.2	Unidades didácticas: temporalización.....	15
5.2.1	Elementos curriculares para 2º ESO vinculados ós contidos anteriores	17
5.3	Distribución do currículo en unidades didácticas	17
5.4	Concrecións metodolóxicas	26
5.5	Materiais e recursos didácticos	27
5.6	Medidas de atención á diversidade	28
5.7	Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso	28
5.8	Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado	29
6	Avaliación inicial: medidas.....	33
7	Plan de atención ao alumnado repetidor	34

8 Contribución ao plan lector.....	35
9 Educación en valores	37
9.1 Contribución ao plan de convivencia.....	37
9.2 Educación en valores.....	38
10 Actividades complementarias e extraescolares programadas	38
11 Acordos de pautas recollidos no ámbito do programa TIL	39
11.1 Uso adecuado das ferramentas dixitais:.....	39
11.2 Pautas para elaborar unha definición.....	39
11.3 Pautas para a presentación de probas escritas	39
11.4 Pautas para cita de textos e bibliografía.....	40
11.5 Pautas para a elaboración de esquemas	41
11.6 Pautas para a elaboración de resumos	41
12 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente.....	42
12.1 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino	42
13 Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica	43
13.1 Periodicidade con que se revisará a programación didáctica.....	43
13.2 Indicadores de avaliación da programación didáctica.....	43
14 Medidas para informar a familias e ao alumnado	45
15 Aprobación da presente programación didáctica para o curso 2022-23	45

1 Introducción e contextualización

A Lei Orgánica para a Mellora da Calidade Educativa (LOMCE) modifica os elementos que compoñen o currículo como regulador dos procesos de ensino e aprendizaxe para cada unha das etapas educativas.

Estes elementos pasan a ser os seguintes:

- Os **obxectivos** de cada ensino e etapa educativa.
- As **competencias** ou capacidades para aplicar os contidos de cada ensino e etapa educativa.
- Os **contidos**, ou conxuntos de coñecementos, habilidades, destrezas e actitudes que contribúen ao logro dos obxectivos e á adquisición de competencias. Os contidos ordénanse en materias, que se clasifican en materias, ámbitos, áreas e módulos en función dos ensinos e as etapas educativas.
- Os **estándares** e resultados de aprendizaxe avaliáveis, que permiten definir os resultados das aprendizaxes en cada materia.
- Os **criterios de avaliación** do grao de adquisición das competencias e do logro dos obxectivos de cada ensino e etapa educativa.
- A **metodoloxía didáctica**, que comprende tanto a descrición das prácticas docentes como a organización do traballo dos docentes.

A presente programación contén tanto apartados xerais comúns a todas as etapas e niveis (como estratexia coordinada e conxunta para o presente curso escolar) como tamén as programacións específicas por curso que analizan e detallan os elementos comúns adaptándoos ás características particulares que se dan en cada un deles.

As accións relacionadas na maior parte dos capítulos están deseñadas para un escenario de docencia presencial. Recóllese no apartado de Metodoloxía unhas concrecións que se deberán seguir en caso de ensino non presencial.

1.1 Marco normativo básico

- Orde de 1 de agosto de 1997 pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento do Decreto 324/1996 polo que se aproba o Regulamento orgánico dos institutos de educación secundaria e se establece a súa organización e funcionamento, os departamentos didácticos contarán cun plan anual que regule o seu traballo.

- Currículo básico de ESO e Bacharelato LOMCE

- RD 1105/2014 (BOE 3/1/15).

- Corrección de erros do Currículo básico (BOE 1/5/2015)

- DECRETO 86/2015, de 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 21/6/2015).

- Relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación

- Orde ECD/65/2015, de 21 de xaneiro, pola que se describen as relacións entre as competencias, os contidos e os criterios de avaliación da educación primaria, a educación secundaria obrigatoria e o bacharelato (BOE 29/01/2015).

- Real Decreto 310/2016, de 29 de xullo, polo que se regulan as avaliacións finais de Educación Secundaria Obrigatoria e de Bacharelato (BOE 30/08/2016).

- RESOLUCIÓN de 15 de xullo de 2016, da Dirección Xeral de Educación, Formación Profesional e Innovación Educativa, pola que se ditan instrucións para a implantación, no curso académico 2016/17, do currículo establecido no Decreto 86/2015, do 25 de xuño, da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato nos centros docentes da Comunidade Autónoma de Galicia (DOG 01/08/2016).

- Decreto 86/2015, de 25 de xuño, polo que se establece o currículo da educación secundaria obrigatoria e do bacharelato na Comunidade Autónoma de Galicia.

- Resolución do 17 de xuño de 2021 da Secretaría Xeral de Educación e Formación Profesional, pola que se ditan instrucións para o desenvolvemento das ensinanzas de educación infantil, educación primaria, educación secundaria obrigatoria e bacharelato no curso académico 2021/22.

O 4 de outubro publícase a nova versión do “Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021-2022” de data 01/10/2021 que tamén se tivo en conta para a elaboración desta programación didáctica.

Comentado [NCS1]: ACTUALIZAR AL VER LA PD FINAL DE LENGUA

1.2 Distribución de grupos e niveis

O IES Urbano Lugrís de Malpica conta hoxe cunha matrícula de 104 alumnos, repartidos en catro grupos de ESO como segue:

1º curso: 2 grupos (24 alumnos)

2º curso: 3 grupos (30 alumnos)

3º curso: 1 grupo (18 alumnos)

4º curso: 2 grupos (26 alumnos)

O grupo ISEC (o Índice Socioeconómico e Cultural que define o grao de estudos, a situación laboral e profesional, e os recursos culturais e materiais dos fogares do alumnado do instituto), pertence ao nivel Medio-Baixo.

Todo o alumnado solicitou o transporte escolar para o curso actual. Veñen de Malpica, Seaia, Barizo, Loroxo e incluso Tella.

En canto ao perfil académico, a porcentaxe de alumnado repetidor de curso (sobre estes 101 alumnos), sitúase, segundo os datos de principio de curso, nun 6.93 % (7 alumnos).

Na área de Lingua, son 4 os alumnos coa materia de pendente do curso anterior.

Os grupos e niveis asignados ao departamento no curso 2022-2023 detállanse a continuación:

José Luis Castro González (xefe de Departamento):

1º ESO-A e B: 8 horas

4º ESO-B: 4 horas

DOCENCIA AO SEU CARGO: 17 horas.

Noelia Cives Soneira (titora 3º ESO-PMAR):

2º ESO-A e B: 6 horas

3º ESO-A: 3 horas

Comentado [NCS2]: Cambiar por la nueva versión de la PD de lengua castellana

4º ESO-A: 3 horas

DOCENCIA AO SEU CARGO: 15 horas.

1.3. Outras materias afíns ao departamento

Un grupo de 1º ESO de Xeografía e Historia (3h) e a optativa de Oratoria en 2º da ESO (1h por grupo = 2h) dependerán este curso académico do departamento de Lingua castelá e literatura e serán impartidas pola docente Noelia Cives Soneira.

2 Obxectivos

Os obxectivos enténdense como “os referentes relativos aos logros que o alumnado debe alcanzar ao finalizar o proceso educativo [...] resultado das experiencias de ensino e aprendizaxe intencionalmente planificadas para tal fin”. A consecución dos obxectivos mídese mediante criterios de avaliación, que resultan en concreto do referente específico para avaliar a aprendizaxe do alumnado [...] describen aquilo que se quere valorar e que o alumnado debe lograr, tanto en coñecementos como en competencias, e responden ao que se pretende conseguir en cada disciplina” (DECRETO 86/2015, de 25 de xuño (DOG do 29 de xuño de 2015), art. 3, apartados a, d).

De entre os obxectivos xerais de ensino que esta normativa establece con carácter xeral para Secundaria e Bacharelato, seleccionamos a continuación só aqueles que veñen vinculados ao currículo da nosa materia, con indicación do índice de recorrencia no conxunto de contidos e criterios curriculares.

2.1 Obxectivos curriculares da materia en ESO

A materia de Lingua e literatura castelá na ESO debe contribuír a desenvolver os seguintes logros no alumnado (DECRETO 86/2015, de 25 de xuño (DOG do 29 de xuño de 2015), art. 10):

a) Asumir responsablemente os seus deberes, coñecer e exercer os seus dereitos no respecto aos demais, practicar a tolerancia, a cooperación e a solidariedade entre as persoas e os grupos, exercitarse no diálogo, afianzando os dereitos humanos e a igualdade de trato e de oportunidades entre mulleres e homes, como valores comúns dunha sociedade plural, e prepararse para o exercicio da cidadanía democrática.

- b) Desenvolver e consolidar hábitos de disciplina, estudo e traballo individual e en equipo, como condición necesaria para unha realización eficaz das tarefas da aprendizaxe e como medio de desenvolvemento persoal.
- c) Valorar e respectar a diferenza de sexos e a igualdade de dereitos e oportunidades entre eles. Rexeitar a discriminación das persoas por razón de sexo ou por calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social. Rexeitar os estereotipos que supoñan discriminación entre homes e mulleres, así como calquera manifestación de violencia contra a muller.
- d) Fortalecer as súas capacidades afectivas en todos os ámbitos da personalidade e nas súas relacións cos demais, así como rexeitar a violencia, os prexuízos de calquera tipo, os comportamentos sexistas, e resolver pacificamente os conflitos.
- e) Desenvolver destrezas básicas na utilización das fontes de información para, con sentido crítico, adquirir novos coñecementos. Adquirir unha preparación básica no campo das tecnoloxías, especialmente as da información e a comunicación.
- f) Desenvolver o espírito emprendedor e a confianza en si mesmo, a participación, o sentido crítico, a iniciativa persoal e a capacidade para aprender a aprender, planificar, tomar decisións e asumir responsabilidades.
- g) Comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua galega e castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.
- h) Comprender e expresarse nunha ou máis linguas estranxeiras de maneira apropiada.
- i) Coñecer, valorar e respectar os aspectos básicos da cultura e a historia propias e dos demais, así como o patrimonio artístico e cultural. Coñecer mulleres e homes que realizaron contribucións importantes á cultura e á sociedade galega, ou a outras culturas do mundo.
- k) Coñecer e aceptar o funcionamento do propio corpo e o dos outros, respectar as diferenzas, afianzar os hábitos de coidado e saúde corporais, e incorporar a educación física e a práctica do deporte para favorecer o desenvolvemento persoal e social. Coñecer e valorar a dimensión humana da sexualidade en toda a súa diversidade. Valorar criticamente os hábitos sociais relacionados coa saúde, o consumo, o coidado dos seres vivos e o medio ambiente, contribuíndo á súa conservación e mellora.
- l) Apreciar a creación artística e comprender a linguaxe das distintas manifestacións artísticas, utilizando diversos medios de expresión e representación.
- m) Coñecer e valorar os aspectos básicos do patrimonio lingüístico, cultural, histórico e artístico de Galicia, participar na súa conservación e na súa mellora, e respectar a diversidade lingüística e cultural como dereito dos pobos e das persoas, desenvolvendo actitudes de interese e respecto cara ao exercicio deste dereito.

n) Coñecer e valorar a importancia do uso da lingua galega como elemento fundamental para o mantemento da identidade de Galicia, e como medio de relación interpersonal e expresión de riqueza cultural nun contexto plurilingüe, que permite a comunicación con outras linguas, en especial coas pertencentes á comunidade lusófona.

2.1.1 Segundo de ESO (LCL): concreción de obxectivos curriculares

Enuméranse a continuación os obxectivos de curso:

1. Usar a palabra en público como unha habilidade cada vez máis necesaria.
2. Aprender a falar en público para participar na mellora colectiva e democrática da realidade, para configurar a nosa traxectoria académica e profesional, e para fortalecer una imaxe propia positiva ante nós mesmos/as e ante as demais persoas.
3. Aprender a influír nas demais persoas mediante o uso da palabra, conservando unha base ética sólida.
4. Adquirir e desenvolver destrezas vinculadas coas competencias clave: a comunicación lingüística, competencia social e cívica, competencia do sentido da iniciativa e espírito emprendedor, competencia dixital, competencia matemática e competencia básica en ciencia e tecnoloxía, competencia en aprender a aprender e competencia en conciencia e expresión culturais.
5. Distinguir as cinco partes da oratoria: *inventio* (buscar os materiais necesarios para a confección do discurso), *dispositio* (elección e estruturación dos materiais), *elocutio* (creación textual do discurso), *memoria* (memorización) e *actio* (posta en escena do discurso).
6. Usar soportes audiovisuais e informáticos que sirvan de apoio ó discurso.
7. Traballar de forma cooperativa.

3 Metodoloxía

3.1. Ensino presencial

A oratoria precisa dunha metodoloxía específica y debido ó carácter eminentemente práctico das clases, resulta prioritario crear no grupo e na relación do grupo coa profesora un ambiente relaxado que favoreza actitudes de colaboración e de axuda mutua. Nesta materia o alumnado exerce constantemente como actores/actrices e como espectadores dentro do grupo. A profesora rotará os papeis de orador, intérprete, oínte puro e espectador crítico, evitando así que determinado alumnado monopolice sempre unha mesma función.

Non só atenderemos ós aspectos teóricos da materia, os cales serán meramente instrumentais, senón que principalmente redundaremos nos aspectos prácticos (xestualidade, calidade da voz, posicións, maneiras de estar...).

En resumo, o noso traballo será fundamentalmente práctico: poucos contidos de carácter conceptual e moitas actividades que permitan desenvolver as destrezas fundamentais vinculadas coa materia. Deste mesmo xeito, o traballo cooperativo é fundamental na aprendizaxe desta materia. Por outra parte, procuraremos a coordinación e o traballo interdisciplinar con outras materias, pois as habilidades aprendidas nesta materia redundarán en beneficio de calquera outro aprendizaxe que poida adquirir o alumnado.

3.2. Ensino non presencial

En caso de ensino non presencial, sexa por recibir o alumnado atención domiciliaria ou hospitalaria, seguiríase os protocolos en ámbolos dous casos.

No suposto de haber un brote de contaxio polo COVID-SARS 19 no entorno do alumno, seguiríanse as instrucións de comezo do curso anterior e teríase en conta o “Protocolo de adaptación ao contexto da Covid-19 nos centros de ensino non universitario de Galicia para o curso 2021-2022” de data 01/10/2021. Como se sinala neste documento, a Consellería de Cultura, Educación e Universidade facilita a todos os centros educativos unha Aula Virtual, a través do enderezo <https://www.edu.xunta.gal/centros/XXXXXX/aulavirtual2> onde XXXXX é o nome do centro, á que se podería acceder desde a páxina *web* do IES Urbano Lugrís de Malpica.

As aulas virtuais utilizaranse, de ser o caso e nos supostos de educación a distancia, cando menos, co alumnado que parcialmente estea en situación de corentena cando non exista suspensión da actividade presencial no conxunto da aula, sen prexuízo doutras opcións de formación a distancia que poida por en funcionamento a consellería.

Concretaríase coas seguintes medidas:

a) A través desta plataforma e de EDIXGAL subiríanse os materiais educativos para o alumnado en situación de corentena á vez que se interactúa con eles e as súas familias vía *Webex* con fórmulas de comunicación como foros ou vídeo-chamadas.

b) No caso do alumnado que non lle sexa posible acceder ás plataformas dixitais, arbitrarase un modo alternativo para a comunicación coas familias e o mantemento da actividade lectiva nos supostos nos que se teña que pasar á educación a distancia.

c) Todo o profesorado, á maior brevidade posible, asegurarse de que o seu alumnado coñece o funcionamento do seu curso e da metodoloxía que seguirá no hipotético caso de ter que realizar o ensino a distancia. Dedicará o tempo que precise na aula de informática para afianzar as destrezas do alumnado no uso do seu curso virtual.

d) Adaptación dos contidos curriculares a unha posible situación de semipresencialidade ou ensino a distancia.

e) Comprobar o seguimento do curso por parte do alumnado.

4 Elementos transversais

Conforme ao establecido no artigo 4 do DECRETO 86/2015, de 25 de xuño a materia de Oratoria favorecerá o traballo dos elementos transversais mediante as estratexias que supón a posta en común e oralidade ó tratar os diversos temas recollidos. Así pois, trataranse os seguintes:

- Comprensión lectora, expresión oral e escrita, comunicación audiovisual, as tecnoloxías da información e o da comunicación, o emprendemento, e a educación cívica e constitucional.
- Desenvolvemento da igualdade efectiva entre homes e mulleres, a prevención da violencia de xénero ou contra persoas con discapacidades, e os valores inherentes ó principio de igualdade de trato e non discriminación por calquera condición ou circunstancia persoal ou social.
- Aprendizaxe da prevención e resolución pacífica de conflitos en todos os ámbitos da vida persoal, familiar e social, así como de valores que sustentan a liberdade, xustiza, igualdade, pluralismo político, paz, democracia, respecto ós dereitos humanos, respecto por igual ós homes e mulleres, e as persoas con discapacidade, e o rexeitamento e prevención a calquera tipo de violencia (de xénero, racista, xenofobia, por orientación sexual ou identidade de xénero).

- Afianzamento do espírito emprendedor e a iniciativa empresarial a partir das aptitudes como a creatividade, autonomía, iniciativa, traballo en equipo, a confianza nun mesmo e o sentido crítico.
- Educación e seguridade vial, favorecendo a convivencia, tolerancia, prudencia, autocontrol, diálogo e a empatía que eviten actuación inadecuadas.

5 Programación de Lingua e literatura castelá de 2º de ESO

5.1 Perfil competencial. Contribución ao desenvolvemento das competencias clave

Estándares de aprendizaxe agrupados por competencias clave							
Nº	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CCEC
1	ORB1.1.1.						
2	ORB1.1.2.						
3	ORB1.1.3.			ORB1.1.3.			
4	ORB1.1.4.						
5	ORB1.1.5.						
6	ORB1.1.6.						
7	ORB1.2.1.						
8	ORB1.2.2.						
9	ORB1.2.3.			ORB1.2.3.			
10	ORB1.2.4.						
11	ORB1.2.5.						
12	ORB2.1.1.						
13	ORB2.2.1.						
14	ORB2.2.2.						
15	ORB2.2.3.						
16	ORB2.3.1.						
17	ORB2.3.2.						
18	ORB2.4.1.						

Estándares de aprendizaxe agrupados por competencias clave							
Nº	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CCEC
19	ORB2.4.2.						
20	ORB2.5.1.						
21	ORB2.6.1.						
22	ORB2.7.1.						
23	ORB2.8.1.						
24	ORB2.8.2.						
25	ORB2.9.1.						
26	ORB2.9.2.						
27	ORB3.1.1.						
28	ORB3.2.1.						
29	ORB3.3.1.						
30						ORB3.4.1.	
31	ORB3.4.2.						
32	ORB3.5.1.						
33	ORB3.5.2.						
34	ORB3.5.3.						
35	ORB3.6.1.						
36	ORB3.6.2.						
37	ORB3.7.1.						
38							
39							

Estándares de aprendizaxe agrupados por competencias clave							
Nº	CCL	CMCCT	CD	CAA	CSC	CSIEE	CCEC
40							
41							
42							

5.2 Unidades didácticas: temporalización

Nº	Bloque 1. O discurso persuasivo	Avaliación
1	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Discursos persuasivos escritos (debates e presentacións). Os tipos de discurso persuasivo. A intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas. ▪ Discursos persuasivos orais en situacións informais e formais (presentacións e debates). Os tipos de discurso persuasivo. A intención comunicativa. Estrutura do discurso. ▪ Procedementos retóricos. Características e regras de estilo. ▪ Pronunciación, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica. 	1º
Nº	Bloque 2. Elaboración do discurso persuasivo	
2	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Concreción dunha mensaxe persuasiva. Trazos da mensaxe persuasiva: claridade e brevidade. ▪ Adaptación do discurso ó contexto. ▪ Estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia. Adaptación do discurso ó modelo textual ou xénero elixido. Adaptación ó tempo e á canle de comunicación. 	2º

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Documentación e investigación. Alfabetización mediática. Tipos de fontes documentais. Criterios de selección. ▪ Estratexias de búsqueda. 	
3	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.). ▪ Recursos argumentativos: premisas, teses e siloxismos. ▪ Estrutura do discurso: introdución, desenvolvemento e conclusión. Disposición das ideas. Textualización do discurso. ▪ Coherencia e cohesión. ▪ Corrección lingüística. ▪ Figuras retóricas: metáfora, paralelismo, antíteses, interrogación retórica, etc. 	
Nº	Bloque 3. A presentación o discurso persuasivo	
4	<ul style="list-style-type: none"> - Memorización do discurso. Reglas nemotécnicas. Interiorización do discurso. - Xestión emocional para falar en público (autoconfianza, seguridade, etc.). - Xestión das emocións negativas. Naturalidade fronte a artificiosidade. - Dicción: pronunciación, ritmo, volumen, intensidade, pausas e silencios. - Comunicación corporal e xestión do espazo escénico. - Soportes audiovisuales e informáticos de apoio ó discurso. 	3º
Nº	Bloque 4. Oratoria, valores e educación emocional	
5	<ul style="list-style-type: none"> - Oratoria para a construción da veracidade do discurso e para a participación activa na democracia. - Representación das habilidades persoais e sociais no discurso. Autoconfianza, empatía e asertividade. - Discursos persuasivos orales en situacións informais e formais (presentacións e debates). Os tipos de discurso persuasivo. A intención comunicativa. - Estrutura do discurso. Procedementos retóricos. Características e regras de estilo. 	

	- Pronunciación, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica.	
Nº	Bloque 5. O debate	
6	- O debate e os seus tipos. O debate académico. Regras para o debate académico. Normas de estilo dentro do debate académico. Utilización de espazos e tempos no debate académico. Equipos e roles.	

5.2.1 Elementos curriculares para 2º ESO vinculados ós contidos anteriores

Na táboa seguinte recóllese a temporalización dos estándares da materia e relaciónanse estes coas unidades didácticas asociadas con eles (grazas ás actividades deseñadas nas unidades). Debe advertirse que, por necesidades didácticas (dado que a programación didáctica elabórase sen coñecer o perfil da maior parte do alumnado), a persoa docente poderá optar por substituír as actividades das unidades vinculadas aos estándares por outras que tamén os avalíen. Por exemplo, podería avaliar parte dos estándares relacionados coa comunicación oral valéndose dunha actividade como a exposición oral dun alumno ou alumna ante o grupo (con apoio TIC), observada mediante rúbrica de avaliación.

5.3 Distribución do currículo en unidades didácticas

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Bloque 1. O discurso persuasivo			

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
h i	B1.1. Discursos persuasivos escritos (presentacións e debates). Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa. Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas.	B.1.1. Ler e comprender discursos persuasivos sinxelos de diferentes tipos.	ORB1.1.1. Identifica nos textos escritos os argumentos principais e a tese.	CCL
			ORB1.1.2. Explica a intención do discurso.	CCL
			ORB1.1.3. Identifica a estrutura do texto e a relación entre ideas.	CCL CAA
			ORB1.1.4. Identifica as estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia equilibrando o uso de recursos emocionais e racionais.	CCL
			ORB1.1.5. Contrasta o contido do texto co coñecemento obtido noutras fontes e co que sabe.	CCL
			ORB1.1.6. Valora a influencia dos trazos lingüísticos e dos procedementos retóricos na eficacia da mensaxe.	CCL
h i	B1.2. Discursos persuasivos orais en situacións formais (presentacións e debates) e informais. Tipos de discurso persuasivo. Intención comunicativa.	B.1.2. escoitar e ver discursos persuasivos sinxelos de diferentes tipos.	ORB1.2.1. Identifica nos textos orais os argumentos principais e a tese.	CCL
			ORB1.2.2. Explica a intención persuasiva do discurso e exprésaa.	CCL
			ORB1.2.3. Identifica a estrutura do texto e a relación entre as ideas que expón.	CCL CAA
			ORB1.2.4. Contrasta o contido do texto co coñecemento obtido noutras fontes e co que sabe.	CCL

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	Estrutura do texto. Procedementos retóricos. Características estilísticas. B1.3. Pronuncia, voz, mirada, linguaxe corporal e presenza escénica.		ORB1.2.5. Identifica os recursos da linguaxe non verbal, e describe o seu valor expresivo.	CCL
Bloque 2. Elaboración do discurso persuasivo				
h	B2.1. Concreción dunha mensaxe persuasiva. Trazos da mensaxe persuasiva: claridade e brevidade.	B2.1. Elaborar unha mensaxe breve e clara que funcione como núcleo do discurso.	ORB2.1.1. Condensa nunha frase breve e clara unha mensaxe persuasiva.	CCL
h	B2.2. Adaptación do discurso ao contexto. B2.3. Estratexias para captar a atención e a benevolencia da audiencia.	B2.2. Adaptar a creación e o deseño do discurso ás características do contexto comunicativo.	ORB2.2.1. Emprega nun texto estratexias comunicativas para captar a atención e a benevolencia da audiencia.	CCL CSC
			ORB2.2.2. Planifica o discurso tendo en conta as características do modelo ou xénero elixido.	CCL CSC
			ORB2.2.3. Deseña o discurso tendo en conta o tempo e a canle de comunicación de que dispón.	CCL

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	B2.4. Adaptación do discurso ao modelo textual ou xénero elixido. B2.5. Adaptación ao tempo e á canle de comunicación.			CAA
b e f h i	B2.6. Documentación e investigación. Alfabetización mediática. B2.7. Tipos de fontes documentais. Criterios de selección. B2.8. Estratexias de procura.	B2.3. Identificar e manexar fontes documentais.	ORB2.3.1. Identifica as fontes das que pode obter información.	CCL
			ORB2.3.2. Selecciona as fontes documentais máis acaídas e as súas propias vivencias para extraer contidos e ideas variadas relacionadas co tema do discurso.	CCL
b e f h i	B2.9. Xestión da información.	B2.4. Obter e organizar a información para afondar no coñecemento do tema do discurso, mediante a documentación e a	ORB2.4.1. Analiza de xeito crítico a información atopada e avalía a súa idoneidade para o obxectivo do seu discurso.	CCL CD CAA
			ORB2.4.2. Organiza os datos para o seu tratamento facendo uso das técnicas de traballo intelectual.	CCL CMCCT CD

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		investigación.		CAA
b e h	B2.10. Selección das ideas. Tipos de contidos: contidos lóxicos (datos, teorías, citas, etc.) e os emocionais (anécdotas, imaxes, vídeos, etc.).	B2.5. Seleccionar as ideas máis adecuadas e organizalas nunha estrutura ordenada e eficaz.	ORB2.5.1. Selecciona as ideas combinando equilibradamente os contidos lóxicos cos emocionais, para construír unha proposta persoal e orixinal.	CCL CMCCT CAA CCEC
b e h	B2.11 Recursos argumentativos: premisas, teses e siloxismos.	B2.6. Empregar recursos propios da argumentación.	ORB2.6.1. Emprega con propiedade os recursos propios da argumentación.	CCL
b e h	B2.12. Estrutura do discurso: introdución, desenvolvemento e conclusión. Disposición das ideas.	B2.7. Organizar as ideas nunha estrutura ordenada e eficaz.	ORB2.7.1. Organiza os contidos nunha estrutura clara e eficaz, na que se observa unha introdución, unha conclusión e un desenvolvemento coherente do corpo do discurso.	CCL CAA
b h	B2.13. Textualización do	B2.8. Redactar o discurso con	ORB2.8.1. Redacta o discurso con coherencia, cohesión e corrección lingüística.	CCL CAA

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	discurso. B2.14. Coherencia e cohesión. B2.15. Corrección lingüística. B2.16. Figuras retóricas: metáfora, paralelismo, antítese, interrogación retórica, etc.	corrección lingüística, creatividade e eficacia persuasiva.	ORB2.8.2. Emprega recursos retóricos básicos de maneira orixinal e ao servizo da eficacia persuasiva.	CCL CAA CCEC
e h	B2.17. Proceso de revisión. Correctores.	B2.9. Realizar o proceso de revisión do texto.	ORB2.9.1. Realiza sucesivas revisións, correccións e melloras do texto, axudándose da autoavaliación e da coavaliación.	CCL CAA
			ORB2.9.2. Utiliza as TIC nos procesos de revisión da corrección ortográfica.	CCL CD CAA
Bloque 3. A presentación do discurso persuasivo				
b g	B3.1. Memorización do discurso. Regras mnemotécnicas.	B3.1. Desenvolver estratexias mnemotécnicas do discurso a partir de secuencias pequenas ata dar co	ORB3.1.1. Desenvolve estratexias propias para memorizar un texto.	CCL CMCCT CAA

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Criterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
		texto completo.		
b g	B3.2. Interiorización do discurso.	B3.2. Memorizar o discurso deixando espazo para a improvisación e a espontaneidade.	ORB3.2.1. Presenta un texto aprendido sen perder a improvisación e a espontaneidade.	CCL CAA CSIEE
d g	B3.3. Xestión emocional para falar en público (entusiasmo, confianza e seguridade).	B3.3. Potenciar as emocións positivas na exposición perante o público.	ORB3.3.1. Realiza unha exposición na que procura manifestar confianza, seguridade e serenidade para gozar da oportunidade de presentar o seu discurso perante un auditorio.	CCL CAA CSC CSIEE
d g	B3.4. Xestión das emocións negativas.	B3.4. Controlar a conduta asociada ás emocións negativas ante situacións comunicativas con público.	ORB3.4.1. Recoñece as emocións negativas (medo escénico, inseguridade, nerviosismo, etc.) como unha manifestación natural da exposición perante o público.	CSIEE
			ORB3.4.2. Desenvolve estratexias propias e saudables para controlar a conduta asociada ás emocións negativas.	CCL CSC
h	B3.5. Dicción: pronuncia, volume, ritmo, ton, modulación, intensidade,	B3.5. Pronunciar con corrección, claridade e expresividade.	ORB3.5.1. Pronuncia con corrección e claridade un texto de creación propia.	CCL
			ORB3.5.2. Emprega con especial coidado o ritmo de elocución natural de xeito que permita seguir a exposición con facilidade.	CCL CAA

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Crterios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
	pausas e silencios.		ORB3.5.3. Emprega as pausas, os silencios e os cambios de ton e de ritmo de maneira significativa, para potenciar o poder expresivo do seu discurso.	CCL CAA
h	B3.6. Kinésica: comunicación corporal. Tics. B3.7. Proxémica: espazo escénico. B3.8. Naturalidade fronte a artificiosidade.	B3.6. Empregar a linguaxe corporal e a presenza escénica como códigos comunicativos para enxalzar a expresividade e eficacia do discurso.	ORB3.6.1. Emprega nunha exposición a mirada, a posición do corpo e a xestualidade de maneira natural, eliminando progresivamente pequenos vicios e tics inadecuados. ORB3.6.2. Ocupa o espazo con naturalidade e personalidade, evitando o artificio.	CCL CAA CCL
e h l	B3.9. Soportes informáticos e audiovisuais para apoiar o discurso.	B3.7. Utilizar programas informáticos e audiovisuais para o deseño de presentacións co fin de potenciar o significado e a expresividade do discurso.	ORB3.7.1. Deseña presentacións con diapositivas sinxelas, claras e creativas, e emprega con moderación os recursos audiovisuais.	CCL CD CAA CCEC
Bloque 4. Oratoria, valores e educación emocional				
a d	B4.1. Oratoria para a construción da	B4.1. Usar a oratoria como un	ORB4.1.1. Emprega nun discurso as estratexias da retórica e da oratoria de maneira ética e honesta, recoñecendo as	CAA CSC

Oratoria. 2º de ESO				
Obxectivos	Contidos	Critérios de avaliación	Estándares de aprendizaxe	Competencias clave
g l m	veracidade do discurso.	instrumento ético para a construción ou aproximación colectiva á verdade.	debilidades do razoamento propio e valorando as achegas do razoamento alleo.	CCEC
			ORB4.1.2. Identifica as estrataxemas que terxiversan a información.	CAA CSC
a d l m o	B4.2. Oratoria para a participación activa na democracia.	B4.2. Elaborar textos para intervir en ámbitos de participación social, reais ou simulados, con respecto polas normas de convivencia e procurando a resolución pacífica dos conflitos.	ORB4.2.1. Presenta proxectos, achegas, opinións ou refutacións en ámbitos orais diversos reais ou ficticios.	CSC CSIEE
			ORB4.2.2. Elabora discursos para a defensa lexítima de dereitos establecidos.	CSC CSIEE
d g	B4.3. Representación das habilidades persoais e sociais no discurso. Autoconfianza, empatía e asertividade.	B4.3. Desenvolver as relacións interpersoais e a propia personalidade grazas ao uso cívico da palabra.	ORB4.3.1. Recoñece a manifestación das súas habilidades intrapersoais a través do discurso.	CSC
			ORB4.3.2. Presenta as súas ideas desde unha perspectiva empática e sen agredir as outras persoas.	CAA CSIEE
			ORB4.3.3. Desenvolve habilidades asertivas para expor as propias ideas con honestidade, afirmando os propios dereitos.	CAA CSC CSIEE

5.4 Concrecións metodolóxicas

A docencia de Oratoria de 2º de ESO basearase en:

EXPOSICIÓN DE CONTIDOS DAS UNIDADES DIDÁCTICAS	<ul style="list-style-type: none">▪ Ao comezo, mediante un sinxelo apuntamento, mostrarase o contido da unidade que se vai a ensinar, verificando antes da explicación os coñecementos previos que posúe o alumnado.▪ Deberán manexarse no curso da exposición referentes próximos á contorna do alumnado.▪ Convén iniciar a explicación da unidade a partir dun fragmento ou texto dunha comunicación lingüística tomada da contorna cotiá do alumno, ou de non ser así, que resulte atractivo ou estimule a súa curiosidade.▪ A exposición será sinxela, áxil e breve, integrando o uso do dicionario e os recursos TIC, presentes na aula.▪ Será bo dirixir o curso da explicación de fenómenos lingüísticos ao ámbito cotián da vida do alumno, de xeito que interiorizando estas realidades, e cun enfoque máis inmediato, persoal e intuitivo, as poida asimilar máis eficazmente, e lles atope unha aplicación práctica.▪ É moi conveniente que a exposición vaia seguida, xa na mesma sesión, de actividades que asenten as explicacións, corrixíndose en grupo gran parte delas.▪ Deberán aclararse dúbidas e preguntas durante a explicación de contidos, verificando que o grupo a segue satisfactoriamente no seu conxunto.
LIBRETA/ CLASIFICADOR DE CLASE E APUNTAMENTOS EN EDIXGAL	<ul style="list-style-type: none">▪ O caderno do alumnado ha de reflectir o seu traballo, e o material en EDIXGAL fornecerá a gran maioría de recursos de actividades: textos, exercicios da unidade, preguntas sobre audicións...▪ As actividades propostas, unha vez corrixidas en clase, deberán ser marcadas polo

	<p>alumnado mediante un distintivo no caderno.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Favoreceranse hábitos nos que o esforzo e o sacrificio, necesarios na aprendizaxe, vaian guiados polo desexo e a curiosidade de aprender. ▪ Favoreceranse as actividades en grupo, a creatividade e autoestima do alumnado, os ambientes de tolerancia e respecto. ▪ A práctica de actividades grupais, ou o intercambio de información entre docente e alumnado, buscará que as respostas a preguntas e dúbidas sexan resoltas preferentemente entre eles, sen necesidade de que procedan do profesor en primeiro termo ou de forma predeterminada. ▪ O traballo do alumnado reflectido no caderno e nas intervencións na aula, e tamén a actitude mostrada no proceso de aprendizaxe, serán tamén obxecto de avaliación.
--	--

Os seguintes materiais serán de uso case diario: libreta de clase, dicionario escolar e medios TIC como a plataforma EDIXGAL.

6.5 Materiais e recursos didácticos

Material e recurso	Descrición
Libro electrónico ou recursos dispoñible en EDIXGAL	De uso diario con material aportado polo profesorado a través do material didáctico da plataforma virtual facilitada pola Xunta de Galicia: EDIXGAL
Libreta do alumnado	Uso diario. Instrumento fundamental para avaliar o traballo diario do alumnado, a súa planificación e organización, a súa aprendizaxe e a corrección de erros.
Dicionario de uso escolar	Uso frecuente. Instrumento fundamental para o desenvolvemento da dimensión comprensiva e produtiva da lingua.
•Prensa escrita	Contribuirá a formar a capacidade de comprensión e valoración crítica e ilustrará o mundo da publicidade.

<ul style="list-style-type: none">• Recursos en liña• TIC (e Software de ofimática)	<p>Contribúe a formar o espírito emprendedor e a autonomía no coñecemento.</p> <p>Permitirá traballar estándares relativos á produción de textos e será empregada nas presentacións orais.</p>
--	--

5.6 Medidas de atención á diversidade

O enfoque, e a práctica docente, que posibilita unha avaliación continuada mediante diferentes instrumentos, é esencialmente acumulativo e reiterativo. As explicacións e as actividades serán para dar resposta a teoría explicada. En consecuencia, esta realidade xa permite establecer, cando sexa preciso, un mecanismo xeral de reforzo que atenda á diversidade, sempre que os alumnos e alumnas fagan un mínimo esforzo de seguimento da clase, dado que se lles brindan numerosas ocasións de asimilar os conceptos e procedementos básicos correspondentes ao curso, aínda que a súa explicación inicial tivese lugar en trimestres anteriores.

Unha medida para poder traballar mellor as necesidades de cada alumno ou alumna consistiría en preparar actividades sobre un mesmo contido de repaso, de reforzo e de profundización variando o grao de dificultade. Esta posibilidade permítea o material didáctico de EDIXGAL e o creado polo profesorado. Cómpre crear exercicios de dificultade variable.

Nun paso máis, cando a acción de reforzo individual require maior intensidade, dispomos no departamento de material didáctico específico fotocopiado tanto de reforzo como de ampliación cuxas actividades supervisaría de forma individualizada o profesor ou profesora da materia.

Se as medidas que houbese de adoptar fosen grupais, o departamento estudaría modificar para o grupo determinados instrumentos de aprendizaxe, como substituír a listaxe das obras de lectura por outras máis sinxelas, adaptar as actividades ligadas aos estándares avaliados, redeseñar a ponderación nos instrumentos de avaliación, etc.

Cando o alumnado presente graves carencias na área de lingua, recibirán unha atención específica, simultánea á súa escolarización nos grupos ordinarios, como o apoio directo por outro profesor en determinadas sesións, os agrupamentos flexibles ou as adaptacións do currículo, as cales buscarán o máximo desenvolvemento das competencias clave.

5.7 Concreción dos elementos transversais que se traballarán no curso

Lenda de elementos transversais:

CL	Comprensión lectora
EOE	Expresión oral e escrita
CA	Comunicación audiovisual
TIC	Tecnoloxías da información e da comunicación
EMP	Emprendemento
EC	Educación cívica e constitucional
PV	Prevención da violencia
EV	Educación e seguridade vial

5.8 Criterios sobre a avaliación, cualificación e promoción do alumnado

En termos xerais, avaliaranse non só as probas obxectivas, orais ou escritas, senón tamén a actitude e o traballo diario na aula, así como o afán por mellorar (actitude e esforzo que se reflectirán no comportamento do alumnado cando se exercita nos descritores dos estándares).

Na avaliación positiva dun alumno son fundamentais os seguintes procedementos:

CADERNO OU CLASIFICADOR DE CLASE: terá un caderno no que quedará reflectida de forma completa, ordenada e con esmero a súa actividade de aula. Coidará a letra e a ortografía. O profesor ou a profesora poderá revisar e avaliar o caderno ao longo do curso como parte da produción escrita.

LECTURA ORAL: Tamén demostrará que le ben en voz alta, con entoación e pausas adecuadas.

TRABALLOS INDIVIDUAIS: Aprender a presentarse, exposicións monográficas, xogos de “rol”, búsqueda de información, preparacións de temas, defensa dunha argumentación, esquematización dos puntos máis importantes dunha exposición, recesión de libros e breve exposición dos mesmos, textos persuasivos (venta dun produto, discurso de delegado, derogación de normas...), crítica cosntrutiva sobre as produción alleas (potenciarase a participación activa en todas as actividades, tanto súas coma dos compañeiros).

TRABALLO INDIVIDUAIS: Debates ou algúns dos temas tratados no apartado anterior.

OBSERVACIÓN E REXISTRO: Grado de traballo na aula (ou fora dela nas actividades complementarias e extraescolares), grado de participación, coherencia nas exposicións, rigor no contido dos traballos, interés tanto nas producións propias como nas dos compañeiros e atención e respecto polas producións doutros compañeiros.

CORRECCIÓN FORMAL NAS PROBAS ESCRITAS: a corrección formal e a destreza no uso da lingua serán tamén avaliadas, de maneira que poderá reservarse en cada proba escrita unha porcentaxe de 1,5 puntos como máximo (15% da nota do exercicio) para cualificar os erros graves ou reiterados nos seguintes aspectos:

- a. carencias graves no referido á presentación do exercicio;
- b. uso de rexistros coloquiais ou vulgares na produción escrita;
- c. carencias relacionadas co ordenamento lóxico da información ou coa estruturación dos parágrafos;
- d. erros graves de puntuación ou do uso de conectores;
- e. erros na ordenación lóxica das oracións;
- f. erros continuados ou graves no uso das normas ortográficas;
- g. respostas limitadas a monosílabos ou telegráficas nas cuestións que esixan a composición ou elaboración dun tema.

Estes aspectos deberán xustificarse de forma clara con anotacións no exercicio escrito.

ACTITUDE DO ALUMNADO: a observación da actitude e o traballo mostrado polo alumnado na aula será en concreto o resultado do seguimento de:

- a. a realización de lecturas e tarefas voluntarias ao longo do trimestre;
- b. o respecto aos prazos na execución dos deberes;
- c. a realización habitual das tarefas e deberes encomendados en clase;
- d. a actitude mostrada para a aprendizaxe da materia;

- e. o comportamento e as regras de cortesía na súa participación grupal;
- f. o respecto polo material didáctico;
- g. dispoñer do material didáctico previsto na programación de aula;
- h. a asistencia regular ás clases.

Rescapitulando, os criterios de cualificación aplicados en 2º de ESO son:

NOTA TRIMESTRAL (de cada avaliación) obtense a partir da suma dos seguintes apartados:

- a. Presentación de diferentes actividades propostas polo docente, suporán o 50%:
 - Entrega de probas de expresión escrita.
 - Traballo diario.
 - Rexistro no caderno das actividades feitas na aula.
 - Lectura de artigos.
- b. Realización de debates de maneira rigorosa, seguindo as pautas ensinadas, suporán o 50%.

RECUPERACIÓN DE CONTIDOS SUSPENSOS:

- a. Non haberá proba de recuperación trimestral. Farase unha media aritmética das tres avaliacións. No caso de non ser 5 ou superior a 5 a nota final. Disporá en xuño dunha recuperación a modo de proba obxectiva escrita de recuperación de mínimos conforme á programación de curso; garantirase que en todos os grupos do nivel de etapa ofrecerase esta posibilidade de recuperación atendendo aos mínimos programados. De superarse esta proba de recuperación final, obtense a avaliación positiva no curso.
- c. Así mesmo, cando un alumno aprobe unha avaliación trimestral, poderá recuperar eficazmente os contidos progresivos da anterior se a ten suspensa, en concreto os pertencentes aos bloques de Comunicación oral, Comunicación escrita e Gramática, relacionados no DECRETO 86/2015, do 25 de xuño.
- d. Segundo os anteriores apartados, o alumno poderá recuperar determinados bloques de contidos mediante dúas vías simultáneas: a proba específica de recuperación correspondente e a propia avaliación continua de contidos progresivos.

NOTA FINAL DO CURSO:

a. A nota final de curso, para os alumnos que superen as avaliacións (ou as súas correspondentes recuperacións), acharase, en 2º de ESO, facendo media aritmética entre o tres trimestres.

b. Os alumnos que non recuperasen algún trimestre non superado (suspendendo tamén a correspondente recuperación trimestral), aínda nos casos en que a media aritmética dos trimestres fose igual ou superior ao 5, deberán presentarse a unha proba final no mes de xuño, que avaliará os estándares máis relevantes do currículo.

-Cando o alumnado ao que fai referencia o apartado anterior supere a proba de recuperación global (nota igual ou superior a 5), a nota final de curso será por regra xeral a obtida nesa proba final. Con todo, o docente poderá calcular a media aritmética entre esta e a media de curso se resulta máis proveitosa para o alumnado.

PROBAS FINAIS DE RECUPERACIÓN DE XUÑO: o contido das probas escritas finais de xuño versará en cada nivel unicamente sobre os estándares de aprendizaxe que na PD son avaliábles mediante proba escrita.

As probas extraordinarias avaliaranse positivamente se o alumnado demostra como mínimo un grao de consecución conxunto destes estándares equivalente a suficiente (5).

A avaliación das exposicións orais farase mediante rúbrica que poderá desagregar (segundo proceda) apartados como a entoación (velocidade, fluidez e claridade), a adecuación da linguaxe corporal, a corrección da expresión oral, o contido, os recursos visuais e o axuste aos tempos acordados.

A avaliación das composicións escritas terá en conta (principalmente) apartados como a organización de ideas, a pertinencia do contido, a claridade comunicativa e a adecuación e corrección expresivas.

6 Avaliación inicial: medidas

Realización	Etapa	Finalidade	Descrición
<p>A comezos de curso</p> <p>A información obtida de cada alumno nos resultados da proba deberá complementarse coa que reflicte o expediente académico do programa XADE (expediente e resultados académicos de cursos pasados).</p> <p>De estimarse polo docente que os resultados aconsellan adoptar algún tipo de medida, procederase como segue:</p>	Todos os cursos da ESO	<p>Determinar grao de consecución dos obxectivos curriculares esperables no curso.</p> <p>Son os esperables ou suficientes.</p> <p>Se deben mellorar e traballarse.</p> <p>Se se descoñecen.</p>	<p>Será común a todos os grupos de cada curso.</p> <p>Avaliará o grao de consecución mínimo de elementos curriculares do curso anterior mediante descritores básicos das catro dimensións da Competencia lingüística.</p> <p>En 2º de ESO avaliaranse destrezas básicas de final de 1º de ESO e incluírá:</p> <p>a) fase de lectura en voz alta;</p> <p>b) fase de comprensión oral e escrita;</p> <p>c) audición;</p> <p>d) fase de produción oral, con especial atención á defensa.</p>

A información obtida do alumnado nos resultados da proba deberá complementarse coa que reflicte o expediente académico do programa XADE (expediente e resultados académicos de cursos pasados).

De estimarse polo corpo docente que os resultados aconsellan adoptar algún tipo de medida, procederase como segue:

MEDIDA	Ámbito e órgano	Avaliación de medidas
Individual	XUNTA DE AVALIACIÓN INCIAL (información e estudo de medidas en colaboración co departamento de Orientación)	Reforzo organizativo na área fóra de aula, mediante apoio ou adaptación curricular.

	DEPARTAMENTO DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA (avaliación de adopción de medidas de reaxuste da PDA)	Reforzo individualizado na aula mediante material específico; Reforzo individualizado na aula mediante adaptación.
Colectiva	Colectiva XUNTA DE AVALIACIÓN INICIAL (comunicación e estudo de medida en colaboración co departamento de Orientación) DEPARTAMENTO DE LINGUA CASTELÁ E LITERATURA (avaliación de adopción de medidas de reaxuste da PDA)	Ademais das anteriores, introdución de axustes na PDA

7 Plan de atención ao alumnado repetidor

Cando nos referimos ao alumnado repetidor estamos a falar de escolares que están en risco de fracaso escolar, polo que é fundamental prestarlles unha especial atención. En primeiro lugar, deberemos distinguir entre un alumno ou unha alumna que está a repetir curso, pero aprobou a materia do curso anterior ou un alumno ou unha alumna que a ten suspensa:

— Se repite curso, pero no curso anterior aprobou a materia: seguirá a clase con normalidade sen seguir un plan de reforzo determinado.

— Se repite curso e no curso anterior non aprobou a materia establececese:

1. Comprobarase se en cursos anteriores tivo reforzo na materia ou outra medida de atención á diversidade.
2. O alumno ou alumna seguirá un plan específico personalizado, adaptado ás súas necesidades concretas, orientado á superación das dificultades detectadas no curso anterior.
3. Este plan poderá incluír a incorporación do alumno ou alumna a un programa de reforzo, así como un conxunto de actividades programadas para realizar un seguimento personalizado do mesmo ou mesma.
4. Todas estas medidas realizaranse coa participación do alumnado repetidor e a supervisión continua do profesor ou profesora da materia, en comunicación co titor, orientador e pais ou tutores legais.

O plan desenvolverase partindo da información obtida na proba inicial e dos informes personalizados do alumno ou alumna. Unha vez detectadas as carencias, realizarase parcial ou totalmente o seguinte:

- Reforzar aquelas competencias, contidos e actitudes nas que mostrase dificultades no curso anterior.
 - Colocalo na aula próxima ao profesor, para poder realizar un mellor seguimento e observación da evolución da súa aprendizaxe.
 - Agrupalo á beira dun compañeiro que poida axudalo nas dúbidas básicas para un mellor seguimento da clase,
 - En caso necesario, por carencias significativas, realizará un caderno de actividades básicas. Estas actividades serán supervisadas polo profesor ou profesora. Este material supervisarase ao final de cada avaliación, valorando o progreso do alumno.
- Os obxectivos, contidos e criterios de avaliación serán os do curso en cuestión.

8 Contribución ao plan lector

É evidente que a actividade docente do departamento de Lingua e literatura, atendendo á dimensión que lle confiren os elementos curriculares do Decreto 86_2015 do 25 de xuño (obxectivos, criterios de avaliación, contidos, estándares de avaliación) é clave no fomento da lectura e con iso da comprensión lectora. A planificación das actividades adecuadas que, a diario, avalían os estándares constitúe xa de seu un instrumento primordial nesta contribución. Precisamente os obxectivos máis recorrentes no currículo da área de Lingua recollidos no mencionado Decreto son:

— *en ESO, comprender e expresar con corrección, oralmente e por escrito, na lingua castelá, textos e mensaxes complexas, e iniciarse no coñecemento, a lectura e o estudo da literatura.*

A realización planificada de actividades ligadas ao currículo, traballando con textos e obras literarias supón unha importante contribución. Se este labor se coordina en estratexia coas outras áreas lingüísticas (a de lingua galega, lingua inglesa e lingua francesa) resulta aínda máis eficaz.

Creemos que as seguintes pautas metodolóxicas poden contribuír á formación e consolidación do gusto lector:

ACTIVIDADE INTERCURRICULAR

- Que a lectura dun fragmento nun grupo e curso se poida abordar en ocasións de forma integral desde diferentes áreas ou departamentos, facendo consciente ao alumnado de que o ler non é unha actividade estanca ou ligada ás linguas, senón un exercicio multidisciplinar.

HÁBITO LECTOR

- Na aula debe favorecerse un ambiente lector, unha situación que desenvolva o desexo de ler:
 - a. iniciando a lectura de textos de forma expresiva e dramatizada;
 - b. favorecendo actividades que leven a compartir e comentar creacións individuais;
 - c. presentando a lectura non como unha obriga escolar, senón como unha aventura chea de sorpresas e enriquecedora;
 - d. estimular a elaboración propia de textos, abandonando a persoa docente a situación de crítico privilexiado que lle leva a negar os puntos de vista ao alumnado ou a rexeitar interpretacións;
 - e. que o profesor ou a profesora se mostre, non como un inquisidor/a cheo/a de prexuízos esteticistas, senón como un/unha lector/a entusiasta, que comunica a súa paixón, ademais de coñecer ben a literatura xuvenil;
- Que cando se valore a creación literaria dos estudantes, ou a interpretación que estes fagan de fragmentos literarios das obras de lectura, non se desprezen estas, mesmo se fosen disparatadas ou insólitas, senón que se mostre interese en reconducilas, sen exhibir aseveracións irrefutables sobre este proceso.

SELECCIÓN DE LECTURAS

- Que a selección das lecturas para cada curso non entre en conflito coas preferencias e intereses dos estudantes, sen antepor rotundos prexuízos esteticistas que os desanimen.
- Que a selección das lecturas teña en conta o nivel formativo do grupo.
- Que as edicións das lecturas resulten accesibles, cun deseño apropiado e con notas aclaratorias sobre o vocabulario e as referencias de contido.

A EXPERIENCIA LECTORA

- Ler en voz alta fragmentos unitarios que combinen a aventura, o misterio o suspense para que a historia atrape o alumnado, suspendendo a lectura cando sexa necesario, aínda que prolongue o proceso, para atender as súas dúbidas ou as súas observacións persoais.
- Cerrar a lectura de un fragmento con comentarios que dean sentido especial á historia contada.
- Que o grupo comparta a experiencia lectora, despertando ou estimulando a curiosidade lectora e creando un ambiente lector; a actividade de organizar dramatizacións en semicírculo dos fragmentos lidos favorecerá a creación de ambientes lectores.

- Animar os estudantes a escribir aquelas experiencias que consideren significativas, compartíndoas co resto da clase.
- Facilitar que o alumnado, tras cada lectura voluntaria, realicen una intervención ante o grupo na que reseñen algún aspecto da obra.
- Que os alumnos advirtan a pervivencia dos tópicos e os temas abordados nas obras ao longo da historia noutras manifestacións artísticas.
- Visionar adaptacións completas ou parciais das obras ou dos tópicos que expoñen (historia, personaxes, temas) noutros medios artísticos (cinema, serie, musical, etc.).
- Que o alumnado elabore material multimedia na rede sobre algún aspecto dunha lectura feita na aula;
- Impulsar un uso produtivo do TIC que permita localizar e seleccionar datos e informacións de maneira áxil e eficiente, empregando as novas tecnoloxías como instrumentos de motivación, de comunicación e de acceso á cultura.
- Que o alumnado se familiarice coas instalacións e servizos da biblioteca e da aula de informática do centro.

9 Educación en valores

9.1 Contribución ao plan de convivencia

Como contribución ao plan de convivencia, desde o departamento, débense articular de forma precisa actuacións promotoras de valores democráticos de convivencia, de cultura de negociación e diálogo e de cultura de paz. Terase que sensibilizar ao alumnado no seu papel activo e de implicación no recoñecemento, evitación e control dos conflitos de convivencia no centro. Para iso, traballarase co alumnado aspectos que lle permita:

- Desenvolver habilidades interpersoais.
- Favorecer a comunicación e a toma de decisións por consenso.
- Asumir e practicar o respecto polos demais, polo mobiliario e polos bens comúns, a tolerancia crítica, a solidariedade, os dereitos humanos, o medio natural, a igualdade entre homes e mulleres.

O departamento traballa a maioría destes contidos. O mantemento da tranquilidade, a orde, a limpeza en clase e o control de asistencia e puntualidade do alumnado tamén fomentan moitos dos obxectivos que se indican no Plan de Convivencia. Ademais, dentro do Plan de Convivencia colaboraremos na posta en práctica de medidas de atención á diversidade, que xa foron indicadas nesta programación.

As obras de lectura da programación ilustran situacións concretas para reflexionar sobre estes valores, por canto nelas preséntase a experiencia vital de personaxes ante os que o alumnado debe situarse. As lecturas de clásicos da literatura ofrecen valores permanentes que serven de aproveitamento en calquera época.

9.2 Educación en valores

Con carácter xeral:

Principios e valores que traballan en casa	Instrumento de avaliación
Solidariedade, respecto e tolerancia	Observación na aula. Traballo en equipo.
Esforzo individual	Observación na aula.
Motivación	Observación na aula. Caderno ou clasificador de clase.
Prevenición de conflitos	Observación na aula. Discusión e tratamento en grupo de todas as problemáticas que xorden en clase.
Responsabilidade individual	Control dos deberes, do material necesario (libro, caderno...)
Igualdade entre homes e mulleres	Observación na aula.

10 Actividades complementarias e extraescolares programadas

As actividades, sempre que a situación sanitaria o permita, consistirán na asistencia a unha charla impartida por un especialista na área da Oratoria.

Realizaranse outras de carácter complementario na biblioteca para a conmemoración dalgunha efeméride literaria, celebrar algún día internacional ou a visita de autores de literatura xuvenil.

11 Acordos de pautas recollidos no ámbito do programa TIL

Estes acordos prodúcense nos seguintes ámbitos:

11.1 Uso adecuado das ferramentas dixitais:

Recoméndase o bo uso das ferramentas dixitais, evitando de forma predeterminada:

- o tradutor en rede;
- a descarga directa de traballos alleos na rede;

11.2 Pautas para elaborar unha definición

As definicións das palabras faranse segundo o contexto no que se atopa o termo definido,

- Iniciaremos a definición cun vocábulo similar, isto é, pertencente á mesma clase de palabra definida: os substantivos, se é posible, mediante un hiperónimo; os verbos, mediante un sinónimo no mesmo tempo ou persoa; os adxectivos, mediante fórmulas do tipo “dise de”, “refírese a”, “aplícase a”, “que”. Despois do inicio da definición, esta complétase matizando as características relevantes do termo definido.
- O alumnado debe asumir, polo dito antes, que unha definición non se limita á mera definición de sinónimos; estes poden axudar, pero non son propiamente a actividade da definición.
- Debe, evitarse, na medida do posible, unha definición que repita o vocábulo ou termo definido; sempre se buscará un sinónimo ou calquera outro semantema da familia.
- De igual modo, evítanse en especial expresións inadecuadas para un rexistro formal, do tipo: “é”, “é como”, “é como cando”, “é como cando por exemplo”, “en plan”, “é cando”, e similares.
- Na definición, os exemplos, se se achegan, non poden substituír a explicación.
- O obxectivo fundamental é que o alumnado consiga redactar de forma persoal a definición, evitando a reprodución de algo memorizado.

11.3 Pautas para a presentación de probas escritas

- Debe evitarse bolígrafo de cor vermella ou verde; tamén, lapis e corrector.

- As respostas deberán facerse nos espazos habilitados ao efecto, evitando que por preguiza o alumnado as redacte fóra de liña no mesmo enunciado da pregunta.
- Para facilitar a corrección da proba, deben gardarse marxes laterais, así como deixar espazo entre as preguntas.
- Cando haxa necesidade de descartar algo por erro, bastará cunha liña fina de emenda acoutando a parte suprimida entre paréntese. Debe evitarse riscar facendo borróns.
- Convén resaltar (con subliñado, guión ou outro medio) os enunciados das preguntas, se houberse que repetilos para as respostas.
- Deberá entrecomillarse calquera cita do texto, así como a mención de termos en función metalingüística.
- As páxinas deberán ir numeradas, co nome do alumnado na cabeceira.
- Procurarase na medida do posible a orde e a pulcritude nas probas. De maneira que, se, unha vez contestada unha pregunta, se vise a necesidade de ampliar a información, deberán evitarse engadidos fóra de marxe. No seu lugar, poderán usarse os procedementos tradicionais da nota ao pé de páxina, ou ben os asteriscos a modo de conectores entre a parte que se ha de ampliar e a información complementaria que aparecerá no outro folio (tipo 1*).
- Cómpre lembrarlle ao alumnado que resulta moi útil reservar os últimos minutos da proba para revisar a corrección expresiva e a presentación do exercicio.

11.4 Pautas para cita de textos e bibliografía

As fontes consultadas na elaboración dun traballo deben citarse na parte final do documento. Un modelo para elaborar este apartado será:

- Se se trata dunha obra impresa, recolleranse os seguintes campos: o nome do autor (APELIDOS en maiúscula); o título da obra (subliñado, se é versión manuscrita, ou con cursiva despois de dous puntos, se está mecanografado), a editorial, a cidade onde esta se atopa e o ano da edición que manexamos (estes campos deberán separarse mediante comas). Cando se desexe facer referencias a páxinas concretas, podemos citar a súa numeración (páxs. ou pp.). Poderá empregarse o sistema de cita bibliografía da *Revista de Filología Española* ou o sistema americano, sempre e cando se sexa coherente. Elixida unha das opcións, deberá manterse.
- Se se trata dunha fonte dixital, deberemos citar o nome da páxina ou blog de que se trate, o do seu autor ou autora e, se procede, tras dous puntos, a súa dirección dixital. Farase constar tamén a data na que se consultou.

Cando se mencionen títulos de obras, estes deberán destacarse, mediante subliñado, se é un texto escrito, ou mediante cursiva, se se trata dun texto dixital. Os títulos de poemas, ou de artigos xornalísticos, deberán entrecomillarse.

De igual modo, cando no comentario dun texto se realicen mencións a termos do mesmo en sentido metalingüístico, deberán entrecomillarse en documentos escritos ou marcarse en cursiva en documentos dixitais.

11.5 Pautas para a elaboración de esquemas

No proceso de elaboración de un esquema, o alumnado deberá asegurar as seguintes fases:

- Lectura comprensiva do texto (aclaración do significado de palabras e expresións).
- Intención do seu autor ou súa autora (en textos expositivos e argumentativos).
- Subliñado das ideas básicas.
- Selección (expresión) das ideas básicas.
- Xerarquización das ideas principais.

O proceso de elaboración desta tarefa debe ir encamiñado á avaliación dos seguintes aspectos básicos:

- Identificación correcta de ideas.
- Xerarquización adecuada de ideas
- Redacción sintética das ideas (esquema nominal).
- Expresión precisa das ideas identificadas.
- Uso de esquemas ou viñetas que reflectan a xerarquía de ideas.
- Corrección expresiva.

As persoas docentes poderán adecuar a esixencia das pautas indicadas segundo o curso e etapa.

11.6 Pautas para a elaboración de resumos

Na elaboración do resumo deberán atenderse tamén ás fases descritas para o esquema.

O proceso de elaboración desta tarefa debe ir encamiñado á avaliación dos seguintes aspectos básicos:

Elaboración dun texto propio, de redacción persoal.

- Nos textos narrativos, preferencia pola terceira persoa (sen estilo directo).
- O novo texto resumido non debe introducir información allea ao orixinal, evitando ademais as opinións persoais.
- No caso dos textos argumentativos e de opinión, o deseño do resumo debe articularse a partir da opinión do autor (a súa intención comunicativa).
- Deberá recoller as principais ideas do texto orixinal.
- O novo texto debe ser sintético, prescindindo do accesorio, o anecdótico, o circunstancial. Neste sentido, a extensión desexable debe ser en xeral a de 1/5 parte do orixinal.
- Deberá seguir as propiedades textuais (adecuación, coherencia e cohesión).

A persoa docente poderá adecuar a esixencia das pautas indicadas segundo o curso e etapa da ESO.

12 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino e a práctica docente

12.1 Indicadores de logro para avaliar o proceso de ensino

Empregaríase a seguinte táboa para analizar a eficacia deste proceso:

	1	2	3	4
1. O nivel de dificultade foi adecuado ás características do alumnado.				
2. Conseguiuse a participación activa de todo o alumnado.				
3. Conseguiuse motivar todo o alumnado..				
4. Contouse contar co apoio e a implicación das familias no traballo do alumnado.				
5. Mantívose un contacto periódico coa familia por parte do profesorado.				

	1	2	3	4
6. Adoptáronse as medidas adecuadas para atender ao alumnado con NEAE.				
7. Atendeuse adecuadamente a diversidade do alumnado.				
8. Usáronse distintos instrumentos de avaliación.				
9. Valorouse adecuadamente o traballo do alumnado na aula.				

13 Mecanismos de revisión, avaliación e modificación da programación didáctica

13.1 Periodicidade con que se revisará a programación didáctica

En reunións de carácter mensual realizarase un seguimento da programación didáctica por parte de todos os membros do departamento, ademais da posta en común que se fará entre o profesorado que imparta clase dunha mesma materia e curso.

A fin de curso, nunha reunión do departamento, farase unha análise dos resultados e discutiránse os posibles cambios na programación para o curso seguinte despois dunha posta en común das reflexións de cada membro segundo os indicadores da táboa seguinte:

13.2 Indicadores de avaliación da programación didáctica

	Escala			
	1	2	3	4
1. Adecuación do deseño das unidades didácticas a partir dos elementos do currículo.				
2. Adecuación da secuenciación y da temporalización das unidades didácticas.				

	Escala			
	1	2	3	4
3. Adecuación dos mínimos esixibles para superar a materia.				
4. Vinculación de cada estándar a un ou varios instrumentos para a súa avaliación.				
5. Adecuación da metodoloxía utilizada.				
6. Adecuación dos materiais e recursos didácticos utilizados.				
7. Adecuación das medidas de atención á diversidade.				
8. Asociación dos estándares cos elementos transversais.				
9. Adecuación dos criterios establecidos para a avaliación.				
10. Adecuación dos criterios establecidos para a cualificación.				
11. Adecuación dos criterios establecidos para a promoción.				
12. Adecuación do deseño da avaliación inicial.				
13. Adecuación dos criterios establecidos para o seguimento e avaliación de materias pendentes.				
14. Adecuación dos programas de apoio, recuperación, etc.				
15. Contribución desde a materia ao plan de lectura do centro.				
16. Contribución desde a materia ao plan de convivencia do centro.				
17. Grado de integración das TIC no proceso de ensino da materia.				
18. Grado de desenvolvemento das actividades complementarias e extraescolares previstas.				

	Escala			
	1	2	3	4
19. Adecuación do seguimento e da revisión da programación ao longo do curso.				

14 Medidas para informar a familias e ao alumnado

O profesorado da materia informará ao alumnado desde comezo de curso sobre os aspectos fundamentais desta programación, pondo de relevo apartados como os instrumentos de avaliación, os criterios de cualificación, a secuenciación do currículo e os materiais e recursos utilizados.

O departamento de Lingua castelá e literatura colaborará así mesmo no protocolo de difusión das programacións establecido pola dirección do centro para o curso 2022-23.

Tamén, a disposición da comunidade educativa, archivarase unha copia impresa na secretaría do Instituto para a súa consulta nas condicións que determine a dirección do centro.

15 Aprobación da presente programación didáctica para o curso 2022-23

Reunido o Departamento de Lingua castelá e literatura no IES Urbano LUGRÍS de Malpica de Bergantiños o 16 de setembro de 2022, ás 12:30 h., acorda aprobar a presente Programación didáctica do curso 2022-23.

Revisión no Departamento de Lingua castelá e literatura no IES Urbano LUGRÍS en Malpica de Bergantiños o luns, 27 de febreiro de 2023, ás 14:30 h, trala modificación proposta pola Xunta, acorda aprobar a presente Programación didáctica do curso 2022-23.